

Ze had het weer een uitdaging om mensen stil te krijgen. Nee, voor mij ook niet, doet het jou het wel? Deze onderheden doen ze wel. Dames en heren, dames en heren, dames en heren, test, test. We gaan weer verder. Kijk, ik vind het altijd leuk in collegezalen. Misschien voor jullie ook wel even goed, dat we hier overmorgen, dat we heel veel vol zijn met allemaal studenten, we hebben nu ook wel een paar studenten in ons midden, maar elke dag gebeurt wat hier op de campus en op heel veel andere plekken, wordt er hard gewerkt om het kennisniveau weer omhoog te brengen, om aan dit soort problemen te gaan werken, of de uitdagingen. Dan ging ik zelf ook over het probleem. Maar we gaan weer verder met het programma. Ik hoop dat jullie een lekker kopje koffie of thee hebben gehad voor glaasje water. Voor de sprekers hebben we nu een glaasje water klaar staan, dat zal er net niet, maar mocht dat nodig zijn, dan als het moeilijk wordt, dan kun je daar even verlichting vinden. Ja, want we gaan dus verder met het laatste verhaal, voordat we nog een interactieve discussie hebben, of in ieder geval een pijling. Misschien dat ook wel even goed, dat jullie vast kunnen nadenken over, want we zitten midden in de kabinetsformatie, of we, nou ja, was maar waar. Ja, met z'n allen we. Maar ook de gemeenteraans verkiezingen komen er aan. 18 maart als ik het goed heb. Dus ik wil jullie aan het eind vragen om in te vullen, of gewoon een advies, liefst constructief, advies aan het toekomstig kabinet of de formateurs of wat dan ook, dat we dat mooi allemaal kunnen verzamelen en dat mee kunnen geven in de richting van Den Haag en al die gemeenten, die zo meteen waar ook gekozen moeten worden. Dat kunt u ervast een beetje opbroeden, dat ik daar niet zo meteen over val. Er is ook een gevraagd gesteld over waar de opnames, onder het voorbehouden wat ze technisch gelukt zijn, dat weet ik pas maandag, die zullen dan op de site bij de samenvatting van vandaag komen te staan. Dus dat zullen we dan nog laten weten. Maar goed, we gaan naar Hank, Hank Bartlink. Sinds 2008 directeur bestuurder van Stichting Landschappen NL, een samenwerkingsverband van de provinciaal landschappen. Maar ik zou je te kort doen als ik het alleen daarbij zou houden, want ik ging natuurlijk even er tegenwoordig link in. Nou, toen klapte ik die open, wat daar allemaal nog niet stond. Ik dacht dat ik veel petten had, maar jij kan wel bood van. Voorzitter van de Nederlandse Bosbouwvereniging, lid van de Raad van Beheer van het Krondomijn, lidcommissie van advies, van het staatsdomijn, voorzichtig van Stichting Tijdelijke Natuur Nederland, ook nog de bestuurder van buitenleven vakanties, lid van de Raad van Plonteras, afdeling Bosbouwgewassenen dat wel, bestuurstichting Kerkje op de Heuvelterheelsen en een raadlid voor dieren aangelegenheden. Nou, ik vind het, en wat mij vooral opviel, is niet te vergelijkt natuurlijk ook, maar je bent er heel lang bij betrokken altijd. En die langdurige betrokkenheid, dat geeft ook jouw passie en dus de betrokkenheid. En ook die, en daar hadden we het voor de pauze over, dat historisch geheugen, zeg maar, van wat er in het verleden allemaal gebeurd is, is heel waardevol in dit domein, dat we wel weten hoe het was en hoe, nou, dat is ook iets waar we afstichting natuurlijk, nog verder in terugkijken, maar wel heel belangrijk is. En jij gaat ons meenemen in de bescherming van soort en habitat buiten Natura 2000, want voor die staat van instanthouding, en dat reduceren heel veel mensen zich niet, dat hebben we ook in onze enquête gezien, dat ook die wereld buiten Natura 2000 heel belangrijk is. Dus aan jou het woord. Dank je wel. Doet hij het? Ja. Hij doet het, hartstikke goed. Dames en heren, de laatste in de rij. Ik ga een papiertje bijhouden, niet dat ik niet weet wat ik moet vertellen, maar in de bescherming, zeg ik, zit je daar een maastraal, als ik dat niet heb, dan zit u hier over twee uur nog, en dat wil ik u niet aan doen. Hoe interessant dit verhaal ook is. Ik heb ook aan het gevraagd om mij vijf minuten voor de tijd even de hand op te steken, en dan niet dat grensje uithalen om binnen vijf minuten al je hand op te steken, dat grensje dat ken ik ook, en dat gaan we niet doen. De laatste spraker, u bent allemaal wel fit, weet ik, want die stoeltjes zijn niet heel comfortabel dat we kunnen merken, dus dat helpt. Wat niet helpt overigens is dat in het pauze diverse mensen langs go van, oh, leuk, leuk, kom speciaal voor jou. Daar ligt de lat, dames en heren, ik hoop dat ik u hier van te komen, de 18 minuten een beetje kan vermaken en nog wat kan meegeven. En ik hoop natuurlijk dat de apparatuur me daarbij niet in de steek laat. Ik ben heel blij met de bijdragen van mijn drie voorgangers, Bart zijn het al van wat jij gaat doen,

zodat ik zeker een soort samenvatting wat anderen al verteld hebben. Iets minder uitdaging, maar probeer er toch nog wat jeur in te leggen. Ik ben wel heel content met de bijdragen specifiek van Raoul, want ik kan u vertellen, toen ik dit ging voorbereiden kwam ik erachter, het is toch wel ontzettend ingewikkeld met een hele natuur uit 2000, verschrikkelijk ingewilderd. Ik heb een twee schietzwaar gemaakt, die ga ik zo snel doorklikken dat u niet kunt lezen, ik weet zeker dat er fout is daar aan. En u hebt er dan van Raoul gehoord, hoe het wel moet. Dus dat allemaal eventjes. Dan ga ik nu even klikken, ik heb hier ook nog twee namen staan van medewerkers, collega's die hebben meegedacht en dan hebben we proberen te behoeten voor de grootste, Brocken. Dit plaatje heb je niet gezien, maar dit is eigenlijk uit verhaal van Raoul. Links is de ikloos hoofdstructuur, rechts natuur uit 2000, dan als je dat combineert krijg je het plaatje hier, ik zal het graag te snel doorheen. Het leukste is Michi nog wel, het leuk, links onderin, daar het bij twaalf, dit is uit de 11e voortgangsrapportage Natuur, in het serie van Raad en de afkorting in VRN. En hier kun je wel in één oog opslag zien dat we het met elkaar in ieder geval wel heel ingewikkeld hebben gemaakt in allerlei structuren die we bedacht hebben. Dus de opgroep straks, want willen mij volgens mij of maar Raoul, hoe jaast het, laten we van alle EHS natuurlijk, pardon, NNN, nou ook Natuur uit 2000 maken, die is mij wel uit het hart gegrepen. Nou, deze slaat ik dan heel snel over, want die heb je al gezien, met als conclusie, dat Natuur uit 2000 beter beschermd is dan het NNN, maar dat het allemaal nog niet overhoudt. Want dit plaatje, laat dat zien, dat we in Nederland maken, hebben we met een ongelooflijk beroerde staat van in standhouding, je kunt er ook zien trouwens, beide plaatjes vrij onderin in Nederland, maar eigenlijk denk ik altijd wel, weet je, of een oorlaatste, of één oorlaatste staan, dat doet eigenlijk niet zo zitten zaken. Het is hier, excuseel, zwaar waarloos, als het gaat om de staat van in standhouding. Zie je ook de onderste twee conclusies, de 90% van de Habitatiepen zeer tot matige, ongunstige staat, weliswaar getallen, 2018, maar ik maak mij geen illusies dat het heel veel gebeurd is, en 25% van de Habitateregeln, soortige, gunstige staat, dus 75%, dames en heren, niet. Die slechte staat, dat heeft een aantal oorzaken, er zijn heel veel rapporten verscheiden, en u kent ze vast wel, planbureau, R.L.I., meerdere factoren spelen in rol, het plaatje van de ecologische autoriteit, dat zorgt ik straks wel in mijn datplaatje, dat laat een aantal van die drukfactoren zien, maar als ik nou af ga op onze eigen ervaringen, wat zoek je dan nou een beetje rubriceren, dan zijn er eigenlijk vijf groepen factoren, en bij alle vijf kom ik vandaag met een kort voorbeeld, dat gaat over de fysieke omgevingsdruk, dat gaat over bressel in de bescherming, dat gaat over laagpolitieke bestuurlijke ambities, en hier zeg ik het nog netjes, het gaat over technocratisering van natuurbeleid, maar ook de verbandspitternatuur, en het gaat over het veronderstelde primaat van de landbouw, en let wel, ik ga geen boer of bashing doen hier, want er is een verschil tussen de boer en de landbouw, maar dan kom ik ze wel nog op terug. Even voor de informatieve, goed geïnformeerde kijkers, plaatje, verdolken land van saafdingen, wat is hier het probleem? PFAS, de winnaar, we hebben een winnaar, de PFAS. En wat betekent dat voor die koeien? Nou eigenlijk niet voor, ja, PFAS. En eigenlijk betekent dat niks voor die koeien, wat betekent dat voor de mensen die die koeien beheren? Niet opeten. Niet opeten, geen vlees, geen melk, en wel heel veel beheerkosten. En zie maar eens een boer te vinden die dit wil voor je wil doen. Nou, dat valt allemaal niet mee. Stikstof, water, ja er zijn natuurlijk nog veel meer, bestrijdingsmiddelen is nog een hele bekende, deze plaatjes heb je in verschillende varianten ook wel voorbijzien komen, rechtsonderin iets over de miloge waterkwaliteit, en wat mij toch altijd wel weer verbaasd is, dat we aan de ene kant met z'n allen constateren dat het ontzettend belangrijk is, natuur, en dat het heel erg goed beschermd is, Natura 2000, en dat we echt iets moeten doen aan stikstof, gebeurt dan niet heel te snel, maar... En toch zijn we blij van niet in staat om die trends om te draaien, heel bijzonder. De tweede, Bresten in de bescherming, Raoul die hint er daar al een beetje op, heeft in mijn woorden, zowel het Natuurnetwerk als Natura 2000 zijn beschermd onomgevingswet, en er zijn nog veel meer beschermingsconstructies zeker voor Natura 2000. Maar die bescherming is geen garantie voor goede kwaliteit, laat het staan voor herstel van de

natuurkwaliteit. En wat vraagend probleem is, je kan wel op soort een habitas gaan zitten, maar daarom heb je het systeem nog niet te pakken. Externe invloeden, die pareren wij te weinig, dat denk ik aan stikstof, maar denk ik ook aan watersystemen, ook niet onbelangrijk, we hebben het over de overheid, maar dat was net een heel interessante

vraag, dat we privé wel een vermeningen over, maar niet voor hier, want of dat opgenomen, moeten we terug naar een centralisatie van de natuurbeleid. Nou, het zijn niet mijn woorden, even voor het opnemen. Wat je gewoon kunt afvragen is, als wij nou in Nederland een opgaaf hebben, en als dat nou van Brussel moet, of dat we dat nou zelf willen, als we in Nederland een opgaaf hebben, hoe krijg je dat dan voor elkaar, wanneer je twaalf koning krijgt, je zal het bedenken hoe het in elkaar moet steken. Volgens mij gaat het niet helemaal goed, maar wie ben ik? Wuffers al in de 500 meter, ja, het Compagnie voor de Levenomgeving zegt van een bufverzoen, dus heb je 50 procent minder ammoniakimmissie, in missie, dat snapt me allemaal wel, maar hoe zit het met de depositie? Zet het dan zo dan een dik, en is 500 meter dan het heilige getal, of waar dan wordt dat dan door bepaald? Systeemverveiding is overal mensen, maar dat wist u al, dus een goede juridische, goede bescherming van de natuur biedt geen enkele garantie op een goede natuurkwaliteit. En de laatste, maar niet de laatste, de shift in baselines. Als u nou met uw, we hebben allerlei leeftijden, met je familie, voor sommige kinderen en voor een enkele kleinkinderen, bijvoorbeeld door 20 graden gaat fietsen, dan zal de generatie nou in missie zeggen, wat prachtig hier, een mooi coulisse landschap als we het woord kennen, een mooi coulisse landschap, maar u weet wat beter, want dat zag het 10, 20, 30 jaar heel anders uit, en wat je nu in twente ziet is zwaar gede genereerd, wil niet zeggen dat het al slechter is, maar even puur observatie op termen van landschap, is het zwaar gede genereerd. Kijk, hier wordt al iets expliciter in het woord gebouwd, dus zwalkensbereid. Ik denk dat de grootste oorzaak van het achterblijven van de natuurkwaliteit in de gebieden, maar ook in het landelijk gebied, niet een kwestie is van niet afdoende regels of zo, of dat we niet weten hoe het moet, want dat we niet willen. Dus om je wel eigen woorden maar te gebruiken, heel weinig bestuurlijk ambitie, er is heel weinig gevoelde urgentie, dat blijft ook uitkreaten als geen nationale koppel, de rol gebruiken we straks ook al, ik heb hem nog even opgeschreven, sober, ook zo'n woord om warm van te worden, sober moet het vooral. Korte termijn denken, geen structurele keurzes, gebrekkige monitoring, moeilijke afkorting, VVM, verbeterd programma, VHR monitoring, daar is bezijverd dat er 100 mil per jaar van nodig is, groot onderzoek geweest, drie, vier jaar geleden start, met wijd 12, met provincies, prachtige conclusies, ik weet niet welke laat ligt, maar er gebeurt niks mee. En we zijn pleister zijn een plakken, en natuur zetten we neer als sector, en dat laatste is ook niet onbelangrijk, in heel veel discussies die we hebben met overheden, en dat zit ook echt goed willen bij, als ik dat ook gezegd heb, is het zo van ja, het is imprig, ja, zeg zo'n bestuurlijk dan, het is een beetje ingewikkeld, want de woningbouw wil iets, en de landbouw wil iets, ja, de natuur wil iets, mensen hadden kolder, de natuur wil niks, we zijn geen sector, we zijn een maatschappelijk urgentie, en we moeten die opgraven redonneren, ook politiek bestuurlijk. Nou ja, de conclusie van het PBL en de recentere rapport links onderin, spreek ik denk ik, boekdelen, en rechts onderin zit u het, Roemruchten, nou, hoe zal ik het zeggen, de Roemruchten-daad van de demissionaire kabinet, demissionaire minister, om 24 miljard naar de vaantjes te stellen, dat was het geld dat het beschikbaar was voor de ontwikkeling van het landelijk gebied, NPLG, zoals net het leven genoemd, en natuurlijk kan je alles vinden van zo'n blijdstuk, NPLG, maar het constatering moet ook zijn, 24 miljard, er is geen kattenpis, en dan kan je echt dingen voor bewerkstelligen met elkaar, zowel in de zin van de landbouw vooruit te helpen, als kwaliteitverlanser bij natuur vooruit te helpen, als perspectieve scherzen, noemt u maar, en als je die 24 miljard niet hebt, dan wordt het een stukje lastiger. Zo iets, maar goed, dat is een overtuiging. Waar we ook mee te maken hebben, is technocratisering. Wat dat betreft, hebben we denk ik als natuurorganisatie nog niet voldoende geleerd van Bleker, u weet wel, hij wiens naam niet genoemd mag worden, heb ik het prongen toch gedaan, maar daar hebben we niet zo veel geleerd, want een van de dingen die echt

tegen ons werken, was het feit dat we enorm technisch taal gebruiken hebben, ganteerd doen we het u vandaag nog steeds, en dat vervreemt mensen voor ons, maar het vervreemt niet alleen mensen van ons, maar het vervreemt ook mensen van de natuur in het algemeen. Dit heb ik links gejat van LinkedIn en rechts uit de volkskant. Ik denk bij de spreken op zich boekdelen, die links veel meer te maken met jongens, of bij de werk te maken met het feit dat we, als mensheid, als burgers, zeker hier, zoals in de Westerse Maatschappij, heel erg afgedreven zijn van wat hier natuurnoe is, en van het besef dat je daar gewoon onderdeel van uitmaakt, en dat is ook het beschermen daarvan, ook in je wel begrepen, eigen belang is. Nou, het vijfde punt, en namelijk ook het laatste punt, is het vervreemd klimaat van de landbouw. Er is in ons land een soort heilige overtuiging, in ieder geval met politie bestuurders, dat het verkomende maal is dat er heel veel landbouwgrond in Nederland voor de landbouw is, heel veel grond voor de landbouw is, en dat het ook heel erg logisch is dat dat eerder meer moet worden dan minder, en je ziet daar bij het vreemd met paar vier dingen staan, Nederland voet de wereld, landmouw is de kerk, et cetera, wat je er ook van vindt, het extensievering, geweld, goede idee, maar we hebben dus meer grond nodig, ik denk, ik ben de koei, hier ben ik. En interessant is dan dat, als je dat vreemd, als je dat niet bestrijdt, dat dat altijd het uitgangspunt is van discussies over ruimtelijkordening of beleid, en dan moet je denk ik heel scherp op zijn. Kijk ook naar het recente rapport van Deloitte in opdracht, wat er van wagens laat ik even midden, maar de opmerking is interessant. Deloitte zegt eigenlijk van, als je alles meer neemt op de keverbeschoud, is landbouwgrond een verlieslaterd activiteit voor de BV Nederland. Nou, dat is wel het uitspraak. De belangrijkste conclusie is dat als wij alleen, excuus voor alle teksten pedagogisch voorkomen, onverantwoordigd, maar kan het even nodig, de belangrijkste conclusie is met alleen natuur en reservaten redden we het niet. We hebben dus echt ook het landschap als we daar nog nodig, dus die en een deel van de oorzaken van het stokken van natuur, kwaliteitsherstel, zit hem denk ik ook, is denk ik op de losse door niet alleen maar eng naar de reservaten te kijken, maar door landschap in z'n geheel, en ook niet in het hokjesdenken van landbouw en natuur. Nou, dat staat op deze slaap met zoveel woorden aangegeven. Ik denk ook een hele belangrijke, waarom straks ook al even langs, moet ik even de pointer hebben, dat is deze denk ik, ja, dat is die wel, maar ik doe het niet. In het midden, bovenaan, met alleen de natuur uit 2000 en de N-gebieden redden we het niet, zei ik al, maar wat missie nog wel erger is, dan dat we niet aan de voorwaarde van Brussel voldoen, dat is een administratieve regel. Maar we moeten iets willen vanuit ons hart, vanuit ons verstand, niet omdat het moet van een of andere autoriteit. En daar zit, denk ik, het grote probleem. Wat moet er dus gebeuren? Wij moeten uit de radie omgevingscondities verbeteren. Wij moeten ook naar een robuuste landschap, en we moeten veel meer energie zetten nog op het herstellen, of het dus nooit weer aanbrengen van ecologische landschappelijke verbindingen. Waarbij het dan mijn celler of tuiging is, dat het niet zoveel zin heeft om al eens soorten te herintroduceren, denk ik even van de Korghoem, van u, de meester van u wel bekend. Elk jaar komt er weer een paar kooitjes uit zweren, en elk jaar daarna zijn ze allemaal weer dood. Dat schiet niet op, he. Dus habitatverbetering, daar gaat het om. Om willen van het halen van die VHR-doelen, om willen van de leefbaarheid van het platteland in het brede zin, maar ook om willen van ons eigen welbegrepen, eigen belang. Dat landschap, dat verbindt niet alleen in ecologische zin, ook in sociale zin. We staan hier vannächst daar bovenaan mensen met een uitroepteken. Ik kom daar te zaken over volgende dia nog even in voorbeeldesfeer op terug. Maar als je mensen weer in contact weten brengen met de landschap, klinkt misschien wat wat aanmatigend, maar neem je dat niet kwalijk, maar als je iets weer bewust maakt van waar ze wonen, waar ze leven, waar de routes liggen, hoe belangrijk het is, krijg je veel meer dingen voor elkaar. En de gereedschappen die wij gebruiken, die we kunnen inzetten, die we zullen inzetten, om landschap veel meer weer tot vuildink laten spreken, om te herstellen. Landschopselementen is daarvoor het gouden woord, groenblauwe adering. Nou, dat kan op allerlei manieren, die gouden woord adering kan met overgangsgebieden, kan ook met ANOB. We moeten nog wel iets versleutelen, denk ik zelf, maar kan. En de

bossenstrategie, daar waar het betrekking heeft, op puntvormige en lijnvormige elementen. Nou, je ziet daar, bossen of toekomst, de bossenstrategie, de Natura 2000 en overgangsgebieden verhaal, dat kaartje van Nederland, dat is uit de ontwerp noord daar ruimte, en rechts dat is de avalspanlandschap. En het grappig is dat ook het avalspanlandschap ook nadrukkelijk ontwikkeld is met als doel om de Natura 2000-doelen te halen, juist ook buiten de reservaat om het zo maar even te noemen. Dit plaatje, landschopselementen, een kleine verdieping. Dus landschap is essentieel voor het verbinden, zowel ecologisch opzicht, als ook juist in menselijk opzicht, en die 10% groenblauwe adering, GBDA in slecht Nederlands, dat is het om ons even een heel mooi instrumentair om dat

voor elkaar te maken. Maar datzelfde landschap is kwetsbaar. Worden waren onstacks nadrukkelijke exposé over de beschermingsperikelen van Natura 2000, en dan was er nog een beetje NNN, maar landschap is eigenlijk volgens mij. Dus we zijn met dat betreft heel erg blij dat er nu wat kenteringen in zitten, maar dat is volgens mij, ik mogen blijken uit de plaatje linksonder, Brabant, waarvan ik in alle enthousiasme over de jaartal vergeten ben, maar die houdt even mij te goed als ik dat wil weten. Nog vijf minuten, ga ik halen. Linksonder, rechts boven, u ziet heel duidelijk hoe dat landschap verschaalt. Dat brengt ons tot deze conclusie. Ruimtelijkordeling, absoluut noodzakelijk, want zonder dat is landschap helemaal naar de vaantjes. Naast die ruimtelijkordeling denk ik dat we echt iets moeten doen met landbouwtrazitie, en dat is een gegeven grote percentage landgebruik door de landbouw, maar natuurlijk nog veel meer, vanwege de veelal negatieve impact op landbouw en natuur. Dat klinkt heel simpel, dat riekt een beetje naar boerenbessche, is het zeker niet, ik zoude op de laatste volgende diaup terug, en de werkelijkheid is soms er onderin staat dat veel complexer, want de boer bestaat niet. Ga ik naar die landbouwtrazitie? Dat is dit denk ik heel essentieel. Er is in de discussies, heb ik zelf ook mogen meemaken afgelopen jaren, betverdingen op een hoop gegooid, dus de discussie over de toekomst van de landsbouw en de discussie over de toekomst van de landbouwwurgen, dat zijn essentieel verschillen, die aan allerlei knikken in stemming, knikken zie ik dat u het begrijpt. Maar in onze discussies, lopen we steeds weer het risico, dat is de toekomst over de landbouw, hoe gaan wij onze voedselproductie verduurzamen, dat die volledig gecaapt wordt door de vraag, wat is het perspectief voor de individuele boer? Dat is een logische vraag, vanuit die boer, maar het helpt ons niet in die andere discussie. Boeren met de presenterende natuur, ik u snap wat hier staat, en die ons op, absoluut belangrijk, zonder boeren, geen landschap, dus dat je boeren perspectief moet bieden, is ook nog absoluut logisch. Wat wij nodig hebben, dames en heren, zijn bestuurders met visie en met lef, met al het publiek, lange termijnvisie, die betrouwbaar zijn, die durven te kiezen, die oplossingen willen bieden, en dan is maatwerk belangrijk, maar echt geen clientilisme, lange termijn durven, maatschappelijk verantwoord acteren. En kijk natuurlijk maar even naar die quote rechtsonderin van het plombuuro. Nou, zouden we niet zo gewikkeld moeten we dat gewoon doen? Ik moet u zeggen, lekker makkelijker, allemaal commentaleveren. Nou ja, we doen gelukkig dingen zelf, een paar voorbeeldjes, ik ga wat sneller praten, of ik heb wat minder tijd. Plombepaarden, voorbeeld van Stichting Landschapbeer Gelderland en de landschap Elftwoord Utrecht bovenin, linksonderin van Landschapbeer Vriesland, we bijzetten met deels artificiële plaatjes, proberen een gesprek met burgers, met ambtenaren los te krijgen van, wat denk je bij landschap, hoe is die de toekomst van het landschap, en wat moeten we daarvoor doen en laten. En rechtsbovenin ook nog een heel interessante, een onderleiding van Brabant landschap, een onderzoek in opdracht voor de ministerie, hoe kun je nou die groenblode aardering echt realiseren en welke financiële en juridische instrumenten kun je daarvoor gebruiken. En onderin rechts ziet u een voorbeeldje van Landschap Elftwoord Utrecht, die elke individuele boom, hech, etc.

aan het opnemen zijn, zodat straks heel provincie Utrecht op kaart staat en dat ook haalt kan worden. Nou, deze is van alle samenwerkingen, de provincieale organisaties in ons samenwerking is bij ons samen. Dit is het meetnet, daar hebben wij in totaal iets van 120 plots, totaal 60.000 tektaren en die monitoren we

langjarig, periodiek in zo'n veel jaar en daar houden we bij hoe het met de landschap elementen staat, want dit soort data is schaars of zo, niet te zeggen, zeldzaam, en we zullen wel de enige die het hebben. Het belangrijk erbij is, dames en heren, dat we zorgen dat het landelijk gebied toegankelijk is, want toegankelijkheid creëert betrokkenheid, creëert ambassadeurschap. Dat is niet zo eenvoudig, dit is het best gevaarlijk in het landelijk gebied, dus dan moet je een beetje op je hoeden zijn. Maar dat gezegd hebben we nu, nog een laatste voorbeeld, en dan kom ik tot het afwondering, heb je nog twee minuten voorzitter? Net aan, ja. Net aan, of net aan? Ik zal het niet doorvragen. Net aan, ga er lukken, ga er lukken. Gebiedsprocesen, waar we ook als organisaties actieve zijn, dit zijn twee voorparties van landschap overijssel, in dit geval zijn ze er zelfs ook trekker, en dit gaat natuurlijk over natuurrij 2000 gebied, maar het gaat ook echt omgeving Elmheen, denk aan de watersystemen, denk ook aan kappen van 40 hectare bos in dit geval, dan leg je wel je hoofd op het hakblok als je dat in het publieke domein moet uitleggen. Nou, het tweede voorbeeldje is van Wierderseveld, dat zou de lage in een pak ook een grote coalitie en succesfactoren bij deze exercities, namelijk heren zijn dat het een gebiedsgericht aanpak is, dat er duidelijk ruimtelijke kaders zijn, dat het gaat over lange termijndenken, juist ook van de bestuurders, en dat het gaat over dat je alle steekholders daarbij betreft. Waarschijnlijk, vrijwilligers, wij mogen ons verheuren, in het feit dat we orde grote 70.000 vrijwilligers mogen faciliteren, met onze 20 provinciale organisaties, en die mensen, dat zijn niet alleen handjes, gouden handjes, dat zijn ook allemaal administrateurs, het is betrokkenheid, het is van onschopbare waarde, natuurwerkdagen, allerlei andere activiteiten waar je hiervan een impressie ziet. Acht uitsmeters, dat zijn mijn laatste dia's voorzitter, kun je ook binnen de tijden, mist het wel. De eerste, lees die rust er even mee, dan klik ik ons dus even door. Het gaat makkelijk, hè, dat is wat. Het gaat niet allemaal voorlezen, maar laten we dat kort samenvatten. Dan zit je bij de landbouw, randvoorwaardelijk, absoluut. Met heel duidelijk begrip voor en perspectief voor de boer, laat ik het al nog eens zeggen, weg van het hokjesdenken, en we moeten ook niet naar een Nederland waar we straks zeggen, dit is natuur en dit is geen natuur, we moeten veel meer natuurlijkheid in heel Nederland, vond het eigen welbevinden. Vrijwilligers, groot belang. Trots, drak mensen weer en doe dat vol met allerlei oral history projecten, om je dit te noemen. Dit is mij een hart gegeven, de andere ook, maar dit is heel zeker. Het zal ontzettend kortzitterig zijn, wanneer we alleen maar iets doen, omdat het van Brussel moet. We moeten het zelf willen, en dat geldt zeker van onze bestuur dus. En als laatste deze, maar ja, een koppertje. Dat zijn ze allemaal, dankjewel. Dankjewel, he. Dankjewel. Er is wel ruimte voor een vraag. Patrick. Kan je de vraag herhalen en dan een antwoord geven? Jazeker, jij zegt zonder boeren geen landschap, je bedoelt ze onder boeren geen cultuurlandschap, en dat bedoel ik. Ja, omdat ik denk dat, ah, dat bedoel ik, en bij de reden dat ik dat bedoel, is omdat de cultuurlandschap waardevol zijn, al even zetten. Niet alleen ecologische. Nou, dus nog slechts zes vragen voorzetten. Ja, die meneer daar, ja. Ja. Als je per gebied moet zorgen dat er beschermingen plaatsvindt, wat dus zou betekenen dat je op een gegeven moment een boel van niet aanklagen, die in jouw lijfdevolk was ontzegend helpt. En ik heb het gevoel dat de natuurbescherming dat niet aan durft. De punt is denkduidelijk. Ja? Jammer. Toen ligt die maar. Nee, nou, voor een deel is het ook heel lastig, het maakt ook heel veel verschil over welke natuurbescherming je het hebt. Kijk, in de organisatie als vorige bescherming, ik ben zelf ook lid, durf ik altijd zeggen, ik denk dat die ontzettend goed werk doen, het grote voordeel van natuurbescherming is wel, ze hebben niet direct een relatie met allerlei gebieden, met allerlei boeren in zo'n gebied. Omdat je terrein eigenaar bent, of je bent werkzaam in het landengebied, echt in de schop in de grond, dan ben je veel meer afhankelijk van een consistente relatie met elkaar, moet je ook wel over hebben. Dus ik zeg niet dat je dan je mond moet houden, maar je moet wel heel goed afwegen van wat doe ik wel, wat doe ik niet, en hoe bereik ik het eindelijk het doen? Het was een poging. Ik denk in veel gevallen niet, in andere gevallen wel, maar dan kom ik even bij het eerste deel van mijn antwoord met, het heeft echt te maken met welke natuurbeschermingsorganisatie

je hebt te maken. Een is daar wel toe op aarde, en toe in de gelegenheid, en voor de andere spelen, andere afweeringen. Die zijn seriens met die conclusie die je trekt, dat zouden we niet moeten mogen, maar ik denk dat voor een aantal organisaties zeker, die veel meer te maken hebben met allerlei relaties en overleggen in de praktijk, dat het daarom logischer is om het via de overheid proberen te regelen, en niet per se een individuele boer van de rechter te slapen. Oké, we kunnen hier een hele interessante discussie over afvoeren. Ik zal nog wel vijf handen omhoog gaan, diep. Je mag hem stellen. Ik weet niet of er een antwoord ligt aan, maar kun je hem heel kort stellen? Ja, ja. Kunde wij die expertise leveren in deze fase van... Kunnen wij die leven en doen we dat niet? Nou, ik moet het hier nog even opnemen. Ik heb er in het moment dat ik beter heb als gevraagd, aan mensen van de E-clops hoofdsmeratuur, al op dan, bijvoorbeeld, heb ik voor jou alles om advies te vragen. Nee, dat was niet het geval. Hoe bereiken wij met hulp in zijn kennis, De politici, zodat zij goed geïnformeerd, goed in de sluiten kunnen zien. Dat kan. Ja, dat kan. Ja, mag ik dat kort? Heel kort, heel kort. Ja, ik denk dat dat kan. En ik kan daar sluiten met u nog wel even meer. Maar de basis reden waarom ik denk dat het kan, is omdat natuur niet politiek is. Als ik kijk naar onze eigen bestuur, er zijn leden van de Raad of het Toezicht, dat is een significante deel als lid van de VVD. Dus daar zit het betrokken en daar zit expertise. Die moet een beetje van me uitnutten. Nou, die hebben ook een mooie taak voor zich liggen dan de komende dagen, zou ik zeggen, om die eens even te mobiliseren. Want die hebben in ieder geval een goede context op me zo te zeggen. Overgunst, dat was natuurlijk ook een oproep aan iedereen. En zo meteen krijg je ook de mogelijkheid om nog even wat advies in mee te geven, zodat we dat de goede kant op kunnen bewegen. Dank, applausje graag.